

BDP

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 663
Tarih: 14.04.2010

10/755

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye'de özellikle Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nin aleyhine işleyen bölgeler arası gelişmişlik düzeyi farkının detaylı bir şekilde incelenmesi, nedenlerinin saptanması ve gerekli önlemlerin belirlenmesi hakkında Anayasanın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1-M.NURİ YAMAN	MUŞ
2-SELAHATTİN DEMİRTAŞ	DİYARBAKIR
3-GÜLTAN KIŞANAK	DİYARBAKIR
4-AYLA AKAT ATA	BATMAN
5-BENĞİ YILDIZ	BATMAN
6-AKIN BİRDAL	DİYARBAKIR
7-EMİNE AYNA	MARDİN
8-FATMA KURTULAN	VAN
9-HASİP KAPLAN	ŞIRNAK
10-HAMİT GEYLANİ	HAKKARİ
11-İBRAHİM BİNİCİ	ŞANLIURFA
12-MEHMET NEZİR KARABAŞ	BİTLİS
13-MEHMET UFUK URAS	İSTANBUL
14-OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
15-ÖZDAL ÜÇER	VAN
16-PERVİN BULDAN	IĞDIR
17-SEBAHAT TUNCEL	İSTANBUL
18-SEVAHİR BAYINDIR	ŞIRNAK
19-SIRRI SAKIK	MUŞ
20-ŞERAFETTİN HALİS	TUNCELİ

GEREKÇE

Ülkemizde uzun yıllardır, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin gelişme düzeyini yükseltmek için çeşitli teşvik ve destekler uygulanmaktadır. Ancak yaklaşık 60 yıldır uygulanan teşvikler gelişmişlik farkını ortadan kaldıramamış, aksine bu fiili durum gittikçe artmış ve derinleşmiştir.

Türkiye'nin batısında özellikle de Marmara ve Ege Bölgelerinde yer alan iller çoğunlukla gelişmiş merkezleri içeren kümelerde yer almaktadır. Aksi şekilde dezavantajlı konumda olan kümelerde yer alan iller ise çoğunlukla Türkiye'nin doğusunda bulunmaktadır.

Sanayi aktiviteleri ve dolayısıyla sanayi istihdamı Türkiye'nin batısında yoğunlaşmışken doğu illerinde sanayileşmenin çok düşük olduğu göze çarpmaktadır. Doğu illerinde tarımsal istihdamın yüksek oluşuna rağmen gelir ve katma değer verilerinin düşük oluşu tarımsal yoğunlaşmanın da bu illerde olmadığını bir göstergesidir.

Yine sosyal veriler bakımından da tablo çok farklı değildir. Türkiye'nin batısında yer alan illerde eğitim ve sağlık hizmetlerine ilişkin durum doğu illerinin çok üzerinde bir gelişmişliğe sahiptir.

Doğu ve Güneydoğu'nun gelişmesi için yeni bir atılıma ihtiyaç vardır. Bu süreç ancak sorunların bütünsellik içinde ele alınması ve bir atılım programında uygulamaya konulması halinde etkin, verimli bir sonuca ulaşabilir. Sorunlar mevcudiyetini korurken, bölgeye yatırım yapılmasını palyatif, parasal teşvik tedbirleri ile sağlamaya çalışan anlayış artık terk edilmelidir.

Öncelikle, bölgenin yatırım potansiyelini aşağı çeken faktörlerin tespit edilerek ortadan kaldırılması, ulaşım, eğitim, enerji, sağlık gibi temel altyapı donanımının oluşturulması ve bölgenin mukayeseli üstünlüklerini dikkate alan uygun yatırım ortamının tesis edilmesi gerekmektedir. Bölgelerin yatırım ortamlarının iyileştirilmesine koşut olarak, teşvik politikaları da, AB ülkelerindeki gibi teknoloji, çevre, eğitim, toplumsal farklılıkların azaltılması gibi temeller üzerinde yeniden tanımlanmalıdır. Yine Kürt sorununun çözümü de bölgenin yatırım için istikrarlı bir ortam oluşturulmasında önemli bir parametre teşkil etmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2009 yılı Aralık ayı itibariyle açıklamış olduğu işsizlik rakamlarına göre İşsizlik Oranının en yüksek olduğu yerler ya Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yer alan illerden ya da bu iki bölgeden yoğun göç alan illerden (Mersin, Adana vb.) oluşmaktadır. Bu oranlar %12,3 ile % 22,1 gibi oldukça yüksek bir aralıkta teşekkül etmektedir.

Yine İşgücüne Katılma ve İstihdam Oranları bakımından da durum bu iki bölge açısından oldukça kaygı vericidir. Sözcülemi, İstihdam %22,3 ile %36,8 arası gibi çok düşük bir aralıkta seyretmektedir.

Ancak şu gerçek unutulmamalıdır ki, işsizlik verileri genel olarak sanayi işsizliği üzerinden hesaplanan verilerdir. Çünkü kayıt dışı istihdam oranı yoğun olan tarım sektörü, veriler açısından sorun teşkil edebilmektedir.

Oysa Doğu ve Güneydoğu illerinde tarımın yoğunluğu göz önüne alındığında, buradaki veriler gerçekte verilerden daha da uzaklaşmaktadır. Bölge illerinde nüfus yoğunluğunun azımsanmayacak bir kısmının kırsal nüfus olduğu göz önüne alındığında, yayınlanan işsizlik verilerinin en az 2 ile çarpılması iktisadi olarak daha anlamlı olacaktır.

Bilindiği üzere tüm vatandaşlarına eşit, adil, hakkaniyet ölçüsünde davranma ve onları mutlu etme, sosyal devlet olmanın bir gereğidir. Ülkede sosyal barışın tam manasıyla sağlanabilmesi, bölgeler arası gelişmişlik düzeyinin mercek altına alınarak ayrıntılı bir şekilde incelenmesi ve politikaların bu doğrultuda geliştirilmesi ile mümkün olacaktır.